

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 17. martā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2018/0169(COD)

15301/19
ADD 1 REV 1

ENV 1046
SAN 528
CONSOM 341
AGRI 631
CODEC 1803

PADOMES PASKAIDROJUMA RAKSTA PROJEKTS

Temats: Padomes nostāja pirmajā lasījumā, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām
– Padomes paskaidrojuma raksta projekts

I. IEVADS

Komisija 2018. gada 28. maijā pieņēma leģislatīvu priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām jeb tā dēvētajai Regulai par ūdens atkalizmantošanu (9498/18 + ADD 1–ADD 6).

Eiropas Parlaments 2019. gada 12. februārī pieņēma savu nostāju pirmajā lasījumā par Komisijas priekšlikumu (6427/19).

Padome 2019. gada 26. jūnija sanāksmē vienojās par vispārēju pieeju Komisijas priekšlikumam (10278/19), tādējādi sniedzot prezidentvalstij pilnvarojumu risināt sarunas ar Eiropas Parlamentu.

Notika trīs dialogi – 2019. gada 10. oktobrī, 12. novembrī un 2. decembrī. Līdztekus šiem dialogiem notika vairākas trīspusējas tehniskas sanāksmes.

Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2019. gada 18. decembrī – pēc šā teksta analīzes nolūkā panākt vienošanos – apstiprināja dialogu rezultātā panākto galīgo kompromisu (14944/19 + COR 1). Apstiprinātais teksts (ar mainītu noteikumu numerāciju) tajā pašā dienā tika izplatīts kā dokumenta 15254/19 +COR 1 PIELIKUMS.

Eiropas Parlamenta Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja (ENVI) tekstu apstiprināja 2020. gada 21. janvārī. Pēc tam tajā pašā dienā ENVI priekšsēdētājs nosūtīja vēstuli Pastāvīgo pārstāvju komitejas priekšsēdētājam, kurā norādīja, ka pēc tam, kad tekstu būs pārbaudījuši juristi lingvisti, viņš ieteiks ENVI un plenārsēdei pieņemt Padomes nostāju bez grozījumiem.

Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2018. gada 12. decembrī pieņēma atzinumu par priekšlikumu ¹. Reģionu komiteja atzinumu pieņēma 2018. gada 6. decembrī ².

II. MĒRKIS

Šīs regulas mērķis ir garantēt, ka pārgūtais ūdens ir droši izmantojams lauksaimnieciskajai apūdeņošanai, tādējādi nodrošinot vides un cilvēku un dzīvnieku veselības augsta līmeņa aizsardzību, veicinot aprites ekonomiku, atbalstot pielāgošanos klimata pārmaiņām un sekmējot ūdens trūkuma un no tā izrietošās ūdens resursu noslodzes problēmu koordinētu risināšanu visā Savienībā, tādējādi sekmējot arī iekšējā tirgus netraucētu darbību.

III. PADOMES PIRMĀ LASĪJUMA NOSTĀJAS ANALĪZE

Vispārīgas piezīmes

Padomes un Eiropas Parlamenta pārstāvji dialogu ietvaros neformālās sarunās centās saskaņot nostājas, lai panāktu vienošanos par Regulu par ūdens atkalizmantošanu. Padomes pirmā lasījuma nostāja par regulu pilnībā atspoguļo starp abiem likumdevējiem ar Eiropas Komisijas palīdzību panākto kompromisu.

¹ OV C 110, 22.3.2019., 94. lpp.

² OV 86, 7.3.2019., 353. lpp.

Padomes un Eiropas Parlamenta mērķi attiecībā uz Regulu par ūdens atkalizmantošanu ir kopīgi. Ņemot vērā iepriekš minēto, pēdējā dialogā Padome un Parlaments panāca vienošanos par regulas tekstu, kurā ir līdzsvarotas to nostāju atšķirības. No vienas puses, nolūkā izvairīties no nevajadzīga administratīvā sloga Padome vēlējās nodrošināt skaidrību par regulas darbības jomu un pietiekamu rīcības brīvību gan tām dalībvalstīm, kurās notiek ūdens atkalizmantošana lauksaimnieciskajā apūdeņošanā, gan tām, kurās to nedara. No otras puses, Parlaments vēlējās, lai noteikumi par ūdens atkalizmantošanu Eiropas Savienībā būtu ciešāk saskaņoti, tostarp, nosakot ūdens kvalitātes un monitoringa minimālās prasības.

Galvenie jautājumi

Ar 2019. gada 2. decembra dialoga vienošanos ir panākta Padomes un Parlamenta nostāju konverģence vairākos svarīgākajos jautājumos.

Darbības joma

Padome un Parlaments ir vienprātis, ka regulā paredzētās ūdens kvalitātes un monitoringa minimālās prasības attiecas vienīgi uz attīrītu komunālo notekūdeņu izmantošanu lauksaimnieciskajai apūdeņošanai. Tomēr, atzīstot pārgūta ūdens atkalizmantošanas lielo potenciālu citiem nolūkiem, kas nav lauksaimnieciskā apūdeņošana, regulas I pielikumā ir paredzēts, ka, neskarot attiecīgos Savienības tiesību aktus vides un veselības jomā, dalībvalstis pārgūtu ūdeni var izmantot arī citiem nolūkiem, piemēram, rūpnieciskiem, komunāliem un ar vidi saistītiem nolūkiem.

Padomes pirmā lasījuma nostājā 2. panta 2. punktā ietverta arī rīcības brīvības klauzula, kas ļauj dalībvalstīm nolemt, ka vienā vai vairākos dalībvalstu upju baseinu apgabalos vai to daļās nav piemēroti ūdeni atkalizmantot lauksaimnieciskajai apūdeņošanai. Tas ļauj dalībvalstīm, kurās nenotiek ūdens atkalizmantošana, izvairīties no nevajadzīga administratīvā sloga, piemēram, izmaksām, kas saistītas ar administratīvās infrastruktūras izveidi atļauju piešķiršanai.

Rīcības brīvības klauzula paredz arī kārtību, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis pienācīgi pamato savus lēmumus, pēc vajadzības un vismaz reizi sešos gados tos pārskata un iesniedz Komisijai. Turklāt 10. panta 3. punkts paredz dalībvalstīm pienākumu šos savus lēmumus darīt publiski pieejamus tiešsaistē vai ar citiem līdzekļiem. 7. apsvērumā ir arī paskaidrots, ka regulas mērķis ir veicināt ūdens atkalizmantošanas ieviešanu lauksaimnieciskajā apūdeņošanā vienmēr, kad tas ir piemēroti un izmaksu ziņā efektīvi. Apsvērumā arī norādīts, ka regulai vajadzētu būt pietiekami elastīgai, lai nodrošinātu, ka dalībvalstīm, kurās nenotiek ūdens atkalizmantošana lauksaimnieciskajā apūdeņošanā, regulas noteikumi būs jāpiemēro tikai tad, kad tās vēlāk sāks to darīt.

Padome un Parlaments arī atzīst, ka ir svarīgi radīt labvēlīgus apstākļus inovācijām ūdens atkalizmantošanas jomā, tomēr nepieļaujot konkurences kropļojumus. Minēto iemeslu dēļ Padomes pirmā lasījuma nostājā 2. panta 3. punktā ir paredzēts, ka saistībā ar pētniecības projektiem un pilotprojektiem var atkāpties no regulas noteikumu piemērošanas, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi.

Visbeidzot, 2. panta 4. punktā ir norādīts, ka Regulu par ūdens atkalizmantošanu piemēro, neskarot Regulā 852/2004 paredzēto pārtikas produktu higiēnas tiesisko regulējumu.

Vienlaikus 2. pantā ir ņemta vērā daudzbarjeru pieeja, precizējot, ka Regula par ūdens atkalizmantošanu neliedz pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem panākt tādu ūdens kvalitāti, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbilstību Regulai 852/2004, proti, vēlākā posmā izmantot vairākus ūdens attīrīšanas paņēmienus vienus pašus vai kombinācijā ar citiem paņēmieniem, kas nav attīrīšana, vai izmantot citus alternatīvus ūdens avotus lauksaimnieciskajai apūdeņošanai. Šajā sakarā ir jāatzīmē 5. panta 4. punkta c) apakšpunktā paredzētais, ka Ūdens atkalizmantošanas riska pārvaldības plānā jo īpaši jāidentificē papildu barjeras ūdens atkalizmantošanas sistēmā un jāizklāsta jebkādas papildu prasības attiecībā uz posmu pēc atbilstības punkta, kuras ir vajadzīgas, lai garantētu ūdens atkalizmantošanas sistēmas drošumu, tostarp attiecīgā gadījumā nosacījumi saistībā ar sadali, uzglabāšanu un izmantošanu, un jānosaka puses, kas ir atbildīgas par minēto prasību izpildi. Atsauce uz barjerām ir arī I pielikuma 2. iedaļas 1. punktā.

Visbeidzot, kompromisa tekstā netika iekļauts Parlamenta ierosinātais grozījums, kas paredzēja noteikt pārgūšanas iekārtas operatora atbildību neatbilstības gadījumā, jo tika uzskatīts, ka tas neietilpst darbības jomā. Turklāt praktiski būtu ļoti sarežģīti pierādīt, ka pieaugnes vai kultūraugu piesārņojuma vainojams pārgūtais ūdens.

Ūdens kvalitātes un monitoringa minimālās prasības

Ar Regulu par ūdens atkalizmantošanu ir paredzēts aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi, nosakot minimālās prasības gan pārgūtā ūdens kvalitātei, gan atbilstības uzraudzībai apvienojumā ar riska pārvaldības galveno elementu saskaņošanu.

Šīs minimālās prasības ir paredzētas attiecīgi regulas I un II pielikumā. Šie pielikumi ir tapuši rūpīga ekspertu, tostarp no Kopīgā pētniecības centra, darba rezultātā. Tā kā tehniskajam darbam ir jābūt nozīmīgākam nekā politiskiem apsvērumiem, Padome un Parlaments trijās vienotās šajos pielikumos izdarīt tikai dažas izmaiņas, kuras pēc tam apstiprināja Kopīgais pētniecības centrs. Turklāt skaidrības labad I pielikuma 1. tabulā tika pievienota šāda zemsvītras piezīme: "Ja viens un tas pats apūdeņotā kultūrauga veids ietilpst vairākās 1. tabulā minētajās kategorijās, piemēro visstingrākās kategorijas prasības." Padome un Parlaments vienotās arī par noteikumu par validācijas monitoringu. Šajā noteikumā paredzēts, ka validācijas monitorings ir jāveic visos gadījumos, kad aprīkojums tiek modernizēts un kad tiek ieviests jauns aprīkojums vai procesi. Turklāt validācijas monitorings jāveic tikai visstingrākajai pārgūtā ūdens kvalitātes klasei.

Turklāt Komisijai piešķirtās pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, ar ko galvenos riska pārvaldības elementus pielāgo zinātnes un tehnikas progresam (5. panta 5. punkta pirmā daļa), kā arī deleģētos aktus, ar ko regulu papildina, lai noteiktu riska pārvaldības tehniskās specifikācijas (5. panta 5. punkta otrā daļa), nodrošina, ka regula saglabā aktualitāti. 11. panta 5. punktā turklāt paredzēts, ka Komisijai, apspriežoties ar dalībvalstīm, jāizstrādā pamatnostādnes, ar ko atbalstīt regulas piemērošanu praksē. Komisijai šīs pamatnostādnes jāiesniedz divu gadu laikā pēc regulas stāšanās spēkā. Saskaņošana izriet arī no 6. panta 5. punkta, kas paredz, ka kompetentajām iestādēm 12 mēnešu laikā jāpaziņo atļaujas pieteikuma iesniedzējam par to, kad ir paredzēts pieņemt lēmumu par pieteikumu. Visbeidzot, pamatojoties uz 15. pantu, dalībvalstīm, kurās notiek ūdens atkalizmantošana lauksaimnieciskajā apūdeņošanā, ir jāparedz noteikumi par sodiem, ko piemēro par regulas pārkāpumiem, un jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu to piemērošanu. Četru gadu laikā pēc regulas stāšanās spēkā dalībvalstīm šie noteikumi un pasākumi jādara zināmi Komisijai, kā arī jāpaziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.

Padomes nostāja pirmajā lasījumā neparedz minimālās prasības attiecībā uz mikropiesārņotājiem un mikroplastmasu. Tomēr II pielikuma B daļas 6. punkta e) apakšpunktā ir precizēts, ka mikropiesārņotāji un mikroplastmasa ir vielas, par kurām rodas jaunas bažas saistībā ar ūdens kvalitāti un kurām riska novērtējumā jāpievērš īpaša uzmanība. Turklāt 12. panta 2. punkta d) apakšpunktā kā jautājums, kuram izvērtējumā Komisijai jāvelta īpaša vērība, minētas vielas, par kurām rodas jaunas bažas. Ņemot to vērā, Komisija puda vēlmi nākt klajā ar paziņojumu par to, ka mikropiesārņotāji un mikroplastmasa ir vispārējs jautājums, kas neattiecas vienīgi uz pārgūtu ūdeni, tāpēc tā turpinās centienus vēl vairāk pievērsties šim nozīmīgajam jautājumam.

Iespēja ņemt vērā atšķirības starp ūdens atkalizmantošanas sistēmām Eiropas Savienībā

Saskaņā ar pieeju par atbilstību mērķim Padomes pirmā lasījuma nostājā izklāstītais kompromiss paredz dalībvalstīm, kurās notiek ūdens atkalizmantošana lauksaimnieciskajā apūdeņošanā, elastīgumu attiecībā uz ūdens atkalizmantošanas sistēmu organizāciju. Tajā pašā laikā kompromiss nodrošina, ka tiek pietiekami aizsargāta cilvēku un dzīvnieku veselība un vide. 5. pants (Riska pārvaldība) un 6. pants (Pienākumi attiecībā uz pārgūtā ūdens atļaujām) saistībā ar 3. pantā noteiktajām kompetentās iestādes, galalietotāja un atbildīgās puses definīcijām dod dalībvalstīm elastīgumu attiecībā uz dažādu ūdens atkalizmantošanas sistēmas dalībnieku atbildību.

Turklāt, lai nodrošinātu vajadzīgo iespēju pielāgoties vietējiem apstākļiem, 3. panta 11. punktā atbilstības punkts ir definēts kā punkts, kur pārgūšanas iekārtas operators pārgūto ūdeni piegādā nākamajam ķēdes dalībniekam, savukārt 6. panta 3. punkta f) apakšpunktā paredzēts, ka konkrēto atbilstības punktu var noteikt atļaujā.

Visbeidzot, 7. panta 3. punktā ir paredzēts elastīgums, precizējot, ka par to, lai, ievērojot Ūdens atkalizmantošanas riska pārvaldības plānā noteiktās procedūras, tiktu atjaunota ūdens atkalizmantošanas atbilstība, ir atbildīga dalībvalsts kompetentā iestāde.

Ņemot vērā elastīgumu, ko Padomes pirmā lasījuma nostāja dod dalībvalstīm un citiem dalībniekiem ūdens atkalizmantošanas jomā, dialogā abi likumdevēji noteica, ka regulu jāsāk piemērot trīs gadus pēc stāšanās spēkā (16. pants).

Citi svarīgi jautājumi

Padomes nostāja pirmajā lasījumā paredz vairākus citus svarīgus jautājumus, par kuriem Padomes un Eiropas Parlamenta pārstāvji dialogos panāca vienošanos.

Informācija un pārredzamība

Lai veicinātu ūdens atkalizmantošanu, dalībvalstīm, kurās pārgūts ūdens tiek izmantots lauksaimnieciskajai apūdeņošanai, ir jārīko vispārējas informēšanas un izpratnes veicināšanas kampaņas par to, kā ūdens atkalizmantošana lauksaimnieciskās apūdeņošanas nolūkiem ļauj ietaupīt ūdens resursus. Lai izvairītos no nesamērīga sloga, 9. pants paredz, ka dalībvalstis šādas kampaņas var pielāgot ūdens atkalizmantošanas mērogam. Turklāt pārredzamības iemeslu dēļ 10. pantā ir uzskaitīts, kāda informācija par ūdens atkalizmantošanu dalībvalstīm, kurās tiek izmantots pārgūts ūdens, ir jādara pieejama sabiedrībai tiešsaistē vai ar citiem līdzekļiem. Šai informācijai jābūt pienācīgai un tā reizi divos gados jāatjaunina. Visbeidzot, 11. pantā ir paredzēts, ka jāizveido informācijas sistēma par regulas īstenošanas monitoringu.

Iespēja vērsties tiesā

Padomes pirmā lasījuma nostājas jaunajā 39. apsvērumā ir atsauce uz iespēju vērsties tiesā – tāpat kā direktīvā par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem. Tas ataino situāciju, ka visas dalībvalstis ir puses ANO EEK Konvencijai par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kuru pazīst kā Orhūsas konvenciju. Regulā par ūdens atkalizmantošanu nav vajadzības paredzēt konkrētus pienākumus par iespēju vērsties tiesā, jo visās ES dalībvalstīs pastāv labi funkcionējošas nacionālās sistēmas, kas nodrošina iespēju vērsties tiesā vides jautājumos.

Izvērtēšana un pārskatīšana

12. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Komisijai 8 gadu laikā pēc regulas stāšanās spēkā jāizvērtē un jāpārskata tās piemērošana. Pantā ir precizēts, kādiem elementiem jābūt šā izvērtējuma pamatā. Izvērtēšanā Komisijai jāvērtē iespējamība paplašināt regulas darbības jomu, iekļaujot tajā pārgūtu ūdeni, kas paredzēts arī citiem konkrētiem izmantojumiem, tostarp atkalizmantošanai rūpnieciskiem nolūkiem. Komisijai arī jāizvērtē iespējamība regulas prasības attiecināt arī uz attīrītu notekūdeņu netiešu izmantošanu.

IV. SECINĀJUMS

Padomes pirmā lasījuma nostāja par Regulu par ūdens atkalizmantošanu pilnībā saskan ar kompromisu, kas neformālās sarunās ar Komisijas palīdzību panākts starp Padomes un Eiropas Parlamenta pārstāvjiem. Ņemot vērā minēto, Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ierosināt Padomei:

- apstiprināt šo Padomes paskaidrojuma rakstu par tās nostāju pirmajā lasījumā un
- nosūtīt šo Padomes paskaidrojuma rakstu Eiropas Parlamentam.

Kad Eiropas Parlaments būs pieņēmis savu nostāju otrajā lasījumā, kurā bez grozījumiem apstiprinās Padomes nostāju, Regula par ūdens atkalizmantošanu stāsies spēkā 20. dienā pēc tās publicēšanas *ES Oficiālajā Vēstnesī*.
